

Odpůrci svobodného trhu sází blahobyt společnosti na jednoho koně

- CZ24 News | 22. března 2024

SVĚT: V socialismu nebo byrokracii závisí vše na moudrosti lidí, kteří rozhodují o životě druhých. To, co tito lidé neznají, se při rozhodování nebere v úvahu. A podle toho to taky vypadá, napsal kdysi dávno Ludwig von Mises.

Ludwig von Mises je ekonom z rakouské školy. Na konci padesátých let minulého století přednesl v Buenos Aires přednášku, na které zaznělo i toto:

V socialistickém systému vše závisí na moudrosti, talentu a nadání těch lidí, kteří rozhodují o životě druhých. To, co nejvyšší vůdce nebo jeho komise neznají, se nebere v úvahu. Ale znalosti, které lidstvo za svou dlouhou historii nashromáždilo, nezíská každý; za staletí jsme nashromáždili tak obrovské množství vědeckých a technických poznatků, že je lidsky nemožné, aby jeden člověk znal všechny tyto věci, i kdyby to byl sebevíce nadaný člověk.

Dar najít nové cesty

A lidé jsou různí, nejsou stejní. Vždycky budou. Jsou lidé, kteří jsou nadanější na nějakou věc a méně na jinou. A jsou lidé, kteří mají dar hledat nové cesty, přicházet s novými poznatky. V kapitalistických společnostech se díky takovým lidem dosahuje technologického a ekonomického pokroku. Pokud má člověk nějaký nápad, snaží se najít několik lidí, kteří jsou dostatečně chytrí na to, aby si uvědomili hodnotu jeho nápadu.

Někteří kapitalisté, kteří se odváží pohlédnout do budoucnosti a rozpoznají potenciál předloženého nápadu, jej začnou realizovat. Jiní lidé si možná zpočátku řeknou, že to jsou blázni, ale přestanou to říkat, až zjistí, že tento podnik, který označili za bláznivý, prosperuje a že lidé jeho výrobky rádi kupují.

Bez podnikatelů to nejde

V okamžiku, kdy zrušíte nebo začnete omezovat trh, což by socialisté rádi udělali, ztratí všechny výpočty a kalkulace inženýrů a technologů smysl. Technologové vám mohou předložit velké množství projektů, které jsou z hlediska přírodních věd stejně realizovatelné, ale je třeba tržních výpočtů podnikatele, aby bylo jasné, který z těchto projektů je z ekonomického hlediska nejvýhodnější.

Napoleonův příklad

Nabízejí se příklady z vojenské historie. Napoleon byl jistě génius ve vojenských záležitostech, nevyřešil však jeden vážný problém, který nakonec vedl k jeho porážce a vyhnanství do samoty na ostrov Svaté Heleny. Napoleonův problém byl následující: Jak dobýt Anglii?

K tomu potřeboval loďstvo, které by překonalo Lamanšský průliv. Byli lidé, kteří mu řekli, že znají způsob, jak průliv překonat. Lidé, kteří v době plachetnic přišli s myšlenkou lodí na parní pohon. Napoleon však jejich návrhu nerozuměl.

Pozn. autora: Ludwig von Mises zřejmě naráží na historku o Robertu Fultonovi. Robert Fulton byl americký vynálezce, který v roce 1807 postavil první komerčně úspěšnou loď na parní pohon, která za 62 hodin urazila 560 kilometrů na řece Hudson a navždy změnila říční dopravu.

Podle některých zdrojů měl Robert Fulton Napoleonovi nabídnout stavbu lodi na parní pohon, ale Napoleon nabídku odmítl.

Letadla nebrat

Pak tu byl slavný německý generální štáb. Před první světovou válkou byl všeobecně považován nejlepší. Podobnou pověst měl i štáb generála Focha ve Francii. Ale ani Němci, ani Francouzi si neuvědomovali význam letectví pro vojenské účely. Německý generální štáb říkal: „Letectví je pouze pro potěšení, létání je dobré pro zahálčivé lidi. Z vojenského hlediska jsou důležité pouze Zeppeliny.“ A francouzský generální štáb byl stejného názoru.

Pokud má člověk s nápadem přesvědčit skupinu lidí, kteří nejsou na řešení problému přímo závislí, nemá šanci na úspěch. To platí i v neekonomických otázkách.

Napsal Ludwig von Mises před zhruba šedesáti lety.

[ZDROJ](#)